

Βρυξέλλες, 28 Μαΐου 2021
(OR. en)

9032/21

ENV 331
CLIMA 119
IND 141
CHIMIE 59
TRANS 319
AGRI 232
ENER 198
SAN 315
COMPET 386
ECOFIN 468
CONSOM 123
MARE 17
RELEX 463

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Πορεία προς έναν υγιή πλανήτη για όλους - Σχέδιο δράσης της ΕΕ για μηδενική ρύπανση των υδάτων, του αέρα, και του εδάφους

1. Στις 12 Μαΐου 2021, η Επιτροπή εξέδωσε την προαναφερθείσα ανακοίνωση με τίτλο «Πορεία προς έναν υγιή πλανήτη για όλους - Σχέδιο δράσης της ΕΕ για μηδενική ρύπανση των υδάτων, του αέρα, και του εδάφους» ως ένα από τα βασικά παραδοτέα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.
2. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή καθορίζει ένα νέο γενικό πλαίσιο για τη δράση της ΕΕ κατά της ρύπανσης. Με βάση εννέα εμβληματικές πρωτοβουλίες και άλλες δράσεις, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών προτάσεων, αποτελεί πυξίδα για την ενσωμάτωση της πρόληψης της ρύπανσης σε όλες τις σχετικές πολιτικές της ΕΕ, για την επιτάχυνση της εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ και για τον εντοπισμό πιθανών κενών. Προκειμένου να κατευθυνθεί η ΕΕ προς το στόχο του 2050 για έναν υγιή πλανήτη για όλους, το σχέδιο δράσης θέτει βασικούς στόχους για το 2030 ως δείκτες για τη μέτρηση της προόδου όσον αφορά τη μείωση της ρύπανσης στην πηγή με βάση την υφιστάμενη νομοθεσία και πρωτοβουλίες σχετικά με την ατμοσφαιρική ρύπανση και την ηχορύπανση, τη βιοποικιλότητα, τα φυτοφάρμακα, τα μικροπλαστικά και τα απόβλητα.

3. Το σχέδιο δράσης της ΕΕ υποστηρίζεται από δύο έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Προς ένα πλαίσιο παρακολούθησης και προοπτικών για τη φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης» και «Ψηφιακές λύσεις για μηδενική ρύπανση».
 4. Στις 21 Μαΐου 2021, η Επιτροπή παρουσίασε στην ομάδα «Περιβάλλον» το σχέδιο δράσης και απάντησε σε αρχικά ερωτήματα.
 5. Με σκοπό την καθοδήγηση της ανταλλαγής απόψεων κατά την προσεχή σύνοδο του Συμβουλίου (Περιβάλλον) στις 10 Ιουνίου 2021, διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες ενημερωτικό σημείωμα της Προεδρίας το οποίο περιλαμβάνει τρία ερωτήματα για την καλύτερη διάρθρωση της συζήτησης.
 6. Καλείται η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων να λάβει υπό σημείωση το ενημερωτικό έγγραφο της Προεδρίας και να το διαβιβάσει στο Συμβούλιο για την ανταλλαγή απόψεων που θα πραγματοποιηθεί στις 10 Ιουνίου 2021.
-

**Σύνοδος του Συμβουλίου των υπουργών Περιβάλλοντος,
10 Ιουνίου 2021**

- Ανταλλαγή απόψεων -

***Πορεία προς έναν υγιή πλανήτη για όλους
Σχέδιο δράσης της ΕΕ: «Για μηδενική ρύπανση των υδάτων, του αέρα, και του εδάφους»***

Ενημερωτικό έγγραφο της Προεδρίας με ερωτήματα προς τους υπουργούς

Από το 2019, έχουν δρομολογηθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (ΕΠΣ)¹ διάφορες πολιτικές και μέτρα με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, ενώ παράλληλα προωθούνται οι συνέργειες μεταξύ των διαφόρων τομέων. Για να αντιμετωπιστούν οι επίμονες απειλές ενάντια στους ανθρώπους, τα ζώα και τα οικοσυστήματα, η ΕΠΣ καλεί «την ΕΕ να παρακολουθεί, να δηλώνει, να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει καλύτερα τη ρύπανση του αέρα, των υδάτων, του εδάφους και των καταναλωτικών προϊόντων, μεταξύ άλλων»².

Φιλοδοξία, προτεραιότητες και στόχοι

Η ανακοίνωση «Πορεία προς έναν υγιή πλανήτη για όλους - Σχέδιο δράσης της ΕΕ για μηδενική ρύπανση των υδάτων, του αέρα, και του εδάφους»³, που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 12 Μαΐου 2021, αποτελεί το τελευταίο σημαντικό στοιχείο αυτής της δέσμης νέων στρατηγικών και πολιτικών που καθορίζει το όραμα για ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες στην ΕΕ και συνδυάζει όλες τις εν εξελίξει και προγραμματισμένες προσπάθειες στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, θέτοντας την πρόληψη της ρύπανσης στο επίκεντρό της. Για τον σκοπό αυτόν, καθορίζεται μια πιο αποτελεσματική «ιεραρχία μηδενικής ρύπανσης», λαμβανομένων υπόψη των αρχών που κατοχυρώνονται στη Συνθήκη, ιδίως των αρχών της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, καθώς επίσης της αρχής ότι κάθε περιβαλλοντική βλάβη θα πρέπει, κατά προτεραιότητα, να αποκαθίσταται στην πηγή της και ότι «ο ρυπαίνων πληρώνει».

¹ COM(2019) 640.

² COM(2021) 400, σ. 1.

³ *idem*.

Στην κορυφή της αντίστροφης πυραμίδας δράσης βρίσκεται η πρόληψη, καθότι η ρύπανση θα πρέπει πάντοτε να προλαμβάνεται στην πηγή, και μόνον όταν αυτό δεν είναι δυνατό, θα πρέπει να ελαχιστοποιείται. Για τον σκοπό αυτόν, είναι σημαντικό να επικεντρωθούμε στον τρόπο με τον οποίο τα αγαθά και οι υπηρεσίες σχεδιάζονται, παράγονται, παραδίδονται, εκτελούνται ή/και χρησιμοποιούνται και απορρίπτονται. Τέλος, εάν επέλθει ρύπανση, αυτή θα πρέπει να αποκατασταθεί – και να αντισταθμιστεί κάθε σχετική βλάβη.

Η φιλοδοξία για μηδενική ρύπανση αποτελεί εγκάρσιο στόχο που συμβάλει στην Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη του ΟΗΕ και συμπληρώνει τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050, σε συνέργεια με τους στόχους για καθαρή και κυκλική οικονομία και για την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας.

Κύριος στόχος του σχεδίου δράσης είναι να προωθήσει την ενσωμάτωση της πρόληψης της ρύπανσης σε όλες τις σχετικές πολιτικές της ΕΕ, με την παράλληλη μεγιστοποίηση των συνεργειών με αποτελεσματικό και αναλογικό τρόπο, την επιτάχυνση της εφαρμογής και τον εντοπισμό πιθανών κενών ή συμβιβασμών. Για να προωθηθεί η δράση, το σχέδιο θέτει έξι στόχους για το 2030, από την ατμοσφαιρική ρύπανση και την ηχορύπανση έως τα χημικά φυτοφάρμακα, τα μικροπλαστικά και την παραγωγή αποβλήτων.

Οι στόχοι αυτοί συνοδεύονται από μια σειρά δράσεων που πρέπει να υλοποιηθούν μεταξύ του 2021 και του 2024, οι οποίες, μαζί με εννέα εμβληματικές πρωτοβουλίες που περιλαμβάνονται σε ολόκληρο το κείμενο, έχουν σχεδιαστεί για να συμπληρώσουν πολλές άλλες πρωτοβουλίες και μέσα της ΕΠΣ, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτόν στη βελτίωση της υγείας και της ευημερίας μας, στη διατήρηση των οικοσυστημάτων και στη στόχευση της μηδενικής ρύπανσης από την παραγωγή και την κατανάλωση. Οι περισσότεροι από τους στόχους συνδέονται με αξιολογήσεις και αναθεωρήσεις της νομοθεσίας, με σκοπό να βελτιωθεί η εφαρμογή και η επιβολή των νομικών μέσων, ιδίως όσον αφορά την ποιότητα του θορύβου, των υδάτων, του αέρα και του εδάφους.

Για να επιτευχθεί ο μετασχηματισμός μηδενικής ρύπανσης, το σχέδιο δράσης καθορίζει μέτρα για να εξασφαλιστεί αυστηρότερη εφαρμογή και επιβολή, να ενισχυθεί η δράση σε ολόκληρη την κοινωνία, να προωθηθεί η παγκόσμια αλλαγή και να υπάρξει παρακολούθηση της προόδου, πρόβλεψη των τάσεων και συνεκτίμηση της μηδενικής ρύπανσης.

Βελτίωση της υγείας και της ευημερίας

Η ανακοίνωση αποσκοπεί κυρίως στη μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας μέσω της μηδενικής ρύπανσης και στη στήριξη της αστικής δράσης. Για το σκοπό αυτόν, στην ανακοίνωση προτείνεται να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ διαφόρων τομέων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η κοινωνική διάσταση του σχεδίου δράσης επικεντρώνεται στις πολιτικές στον τομέα της υγείας, για παράδειγμα μέσω του σχεδίου για τον καρκίνο, και στην αλληλεπίδρασή του με την περιβαλλοντική νομοθεσία, όπως οι τρέχουσες και οι επικείμενες αναθεωρήσεις των οδηγιών για την ποιότητα του αέρα, το πόσιμο νερό, τα ύδατα κολύμβησης και την επεξεργασία των αστικών λυμάτων, καθώς και της στρατηγικής για τις χημικές ουσίες. Ο πολεοδομικός σχεδιασμός έχει καίρια σημασία για τη μείωση των ανισοτήτων και, ως εκ τούτου, οι εξελίξεις στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα, του κύματος ανακαίνισης, των αποστολών του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και του νέου ευρωπαϊκού Bauhaus μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επιδίωξη του σκοπού και των στόχων μηδενικής ρύπανσης, στον βαθμό που αποτελούν πηγή έμπνευσης για δράση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, λαμβανομένου επίσης υπόψη του εγγενούς σκοπού των εν λόγω μέσων, δηλαδή της συμβολής στη μείωση της ρύπανσης στην πηγή.

Ζωή εντός των ορίων του πλανήτη μας

Η ρύπανση έχει ασκήσει τεράστια πίεση στα οικοσυστήματά μας με την πάροδο των ετών, θέτοντας σε κίνδυνο τη βιοποικιλότητα. Το σχέδιο δράσης καθορίζει σαφείς δράσεις που σχετίζονται άμεσα με το περιβάλλον, υπογραμμίζοντας τη σημασία των μελλοντικών νομικά δεσμευτικών στόχων της ΕΕ για την αποκατάσταση της φύσης, στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα και της επικείμενης στρατηγικής της ΕΕ για το έδαφος. Απαιτείται επίσης μια περιφερειακή προσέγγιση για τη μηδενική ρύπανση και, για άλλη μια φορά, ουσιαστικό ρόλο θα διαδραματίσουν οι συνέργειες με τα υφιστάμενα κανονιστικά πλαίσια για την προστασία του αέρα, των γλυκών υδάτων, των θαλασσών και των ωκεανών – όπως η οδηγία για τις εθνικές δεσμεύσεις για τη μείωση των εκπομπών, η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα και η οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική και η στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο».

Με στόχο τη μηδενική ρύπανση από την παραγωγή και την κατανάλωση

Ο τρόπος με τον οποίο παράγουμε και καταναλώνουμε είναι μία από τις προτεραιότητες στο πλαίσιο της ΕΠΣ, ενώ το σχέδιο δράσης εξετάζει επίσης τη βιομηχανική και την οικονομική διάσταση για την επίτευξη μηδενικής ρύπανσης. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, απαιτείται μια κυκλική και πράσινη προσέγγιση της οικονομίας, μία από τις πτυχές της οποίας είναι η διευκόλυνση των επιλογών μηδενικής ρύπανσης μέσω της υλοποίησης και της βελτίωσης των υφιστάμενων πλαισίων, όπως το περιβαλλοντικό αποτύπωμα προϊόντος, το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, η οδηγία περί βιομηχανικών εκπομπών και το οικολογικό σήμα της ΕΕ, καθώς και η υλοποίηση επικείμενων πρωτοβουλιών, όπως η πρωτοβουλία για τους οικολογικούς ισχυρισμούς και η αναθεώρηση της οδηγίας για τη φορολόγηση της ενέργειας.

Από κοινού υλοποίηση του μετασχηματισμού μηδενικής ρύπανσης

Το σχέδιο δράσης, επιδιώκοντας τον τριπλό στόχο, ήτοι να ενισχυθεί η ανθρώπινη υγεία και ευημερία, να αναγνωριστεί η ανάγκη διαβίωσης εντός των ορίων του πλανήτη και να επιτευχθεί μηδενική ρύπανση από την παραγωγή και την κατανάλωση, καταδεικνύει ένα σημαντικό φάσμα νέων και συνεχιζόμενων πρωτοβουλιών. Υπογραμμίζει επίσης τη σημασία μιας συντονισμένης διαδικασίας σχεδιασμού και υλοποίησης για την εξασφάλιση διαρκούς προόδου προς την επίτευξη του σκοπού και των στόχων μηδενικής ρύπανσης, με παράλληλη αντιμετώπιση της ρύπανσης στην πηγή της. Αυτό θα αποφέρει μακροπρόθεσμα οφέλη για το περιβάλλον με όσο γίνεται πιο συστημικό και βιώσιμο τρόπο, λαμβανομένων παράλληλα υπόψη των πλέον πρόσφατων επιστημονικών γνώσεων και προτύπων που εν τέλει εξασφαλίζουν την υγεία των πολιτών και των οικοσυστημάτων μας. Η επιδίωξη μηδενικής ρύπανσης μπορεί, ταυτόχρονα, να συμβάλει στην ανάληψη δράσης και στην ενίσχυση των ευκαιριών στο πλαίσιο αυτών των πρωτοβουλιών.

Για να καταστεί δυνατή η αυστηρότερη εφαρμογή και επιβολή, το σχέδιο δράσης απαριθμεί διάφορες δράσεις όπως: η ανάπτυξη νέων κοινών δράσεων συμμόρφωσης που διεξάγονται από τις εθνικές αρχές σε συνδυασμό με το ευρωπαϊκό δίκτυο περιβαλλοντικών υπηρεσιών, επιθεωρητών, ελεγκτών, αστυνομίας, εισαγγελέων και δικαστών· η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των περιβαλλοντικών και άλλων αρχών επιβολής του νόμου για τον σχεδιασμό διατομεακών δράσεων συμμόρφωσης σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο· η ενίσχυση της οδηγίας για το περιβαλλοντικό έγκλημα· η αξιολόγηση και πιθανή αναθεώρηση της οδηγίας για την περιβαλλοντική ευθύνη· η ανάπτυξη τυποποιημένων διατάξεων για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο· η προώθηση ιδιαίτερα ανεπτυγμένων τεχνολογιών· και η ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών ώστε να ενεργεί ως φορέας ελέγχου της συμμόρφωσης.

Η Επιτροπή, στο πλαίσιο του 8ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον, θα αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο παρακολούθησης και προοπτικών μηδενικής ρύπανσης, το οποίο θα αναλύει τις συνέργειες, θα παρακολουθεί την πρόοδο και θα προωθεί ολοκληρωμένες λύσεις και συστάσεις – η πρώτη έκθεση προγραμματίζεται για το 2022 και η δεύτερη για το 2024. Για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει να εδραιωθούν οι υφιστάμενες δομές, όπως τα άριστα κέντρα γνώσεων της ΕΕ για μηδενική ρύπανση. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, το Κοινό Κέντρο Ερευνών και το νεοσυσταθέν Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για το κλίμα και την υγεία θα διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο στη συλλογή δεδομένων για το εν λόγω εργαλείο παρακολούθησης και προοπτικών.

Η δημιουργία μιας νέας πλατφόρμας εμπλεκόμενων φορέων για τη μηδενική ρύπανση σε συνεργασία με την Επιτροπή των Περιφερειών, θα φέρει σε επαφή ενδιαφερόμενα μέρη και εμπειρογνώμονες από διάφορους τομείς πολιτικής για την αποτελεσματική συνεκτίμηση του θεματολογίου μηδενικής ρύπανσης, τη συμβολή στη δημιουργία συνευθύνης και την προώθηση της συνεργασίας, ολοκληρωμένων λύσεων και δράσεων που μεγιστοποιούν τις συνέργειες με τις προσπάθειες για απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές καθώς και για ανάκαμψη μετά την πανδημία COVID-19.

Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΕ, σύμφωνα με το σχέδιο δράσης, θα προωθήσει τη φιλοδοξία για μηδενική ρύπανση μέσω πρωτοβουλιών εμπορικής πολιτικής και συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών και θα ενισχύσει την εφαρμογή και επιβολή των κεφαλαίων για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη των εν λόγω συμφωνιών.

Προτεινόμενα ερωτήματα για την ανταλλαγή απόψεων κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου των υπουργών Περιβάλλοντος στις 10 Ιουνίου 2021:

- Πώς αξιολογούν τα κράτη μέλη την προσέγγιση, το πεδίο εφαρμογής και το επίπεδο φιλοδοξίας του σχεδίου δράσης για μηδενική ρύπανση;
- Λαμβάνοντας υπόψη τις διασυνδέσεις με διάφορες στρατηγικές που παρουσιάζονται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, πώς μπορεί να αυξηθεί ο αντίκτυπος των συνεργειών;
- Ποιες είναι, κατά την άποψη των κρατών μελών, οι κύριες δράσεις για την εφαρμογή και την επιβολή που προβλέπονται στο σχέδιο δράσης για μηδενική ρύπανση;